

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Izšel dnevno razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

Uredništvo in upravljalni prostor:
2857 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2857 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4094.

LETO—YEAR XIX. Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 29, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 30. novembra (Nov. 30), 1926. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 280

DELAVSKI ODŠKODNINSKI ZAKON V MISSOURI

Sedemnajst let se je bojevalo organizirano delavstvo za to postavbo. Tako se mora delavstvo bojevati v sedanjih družbi za vsak kosček pravice.

St. Louis, Mo. — Volilci v državi Missouri so s splošnim glasovanjem odobrili odškodninski zakon za delavce. Komisija, ki bo v smislu postave odločevala o odškodnini, bo sestala iz enega zastopnika delavstva, enega zastopnika podjetnikov in enega odvetnika. Zastopnik delavstva je Orin Shaw, tiskarski delavec in podpredsednik Missourijske državne delavske federacije. Odvetnik pa bo A. S. Phillips, ki je skozi leta bil odvetnik Državne delavske federacije. Postava postane pravomočna dne 14. januarja prihodnjega leta.

Skozi sedemnajst let se je bojevalo delavstvo v državi Missouri za delavski odškodninski zakon. Kadar ga je legislatura sprejela, so advokati, ki so imeli velike dohodke od tožb za odškodnine, in drugi reakcionarji nabrali toliko podpisov, da je bila postava predložena ljudstvu na splošno glasovanje. Sedva je bila postavba vselej pri splošnem glasovanju do letos poražena. Govorniki so strašili farmarje, da bodo davki izredno povišani. Te vrste strašilo so širili tudi v tisku. Še le letos je večina ljudstva v državi Missouri spoznala, da je vse besedičenje proti odškodninskemu zakonu prazen strah, ki je odznostraj votel, odznanj ga pa ni nik, in glasovala je za odškodninski zakon.

Nove praske ob Italijansko-francoski meji

Rimski guvernir je odstopil, ko so izbruhli izgredi v Rimu.

London, 29. nov. — Londonske "Daily News" so prejele vest iz Švice, da so Italijani zadnji teden postavili 150 topov od San Rema do Ventimiglie ob francosko-italijanski meji. V gorah se vrši gradnja vojaških cest in utrdb. Enako gibanje se vrši na francoski strani. V Saint Martin Vesuble je dospel polk francoske pehote iz Marcelllesa.

Druga vest se glasi, da je skupina italijanskih fašistov prekorčala mejo na enem mestu in izmenjala ploho streliv s francoskimi žandarji. Francoski zunanji urad je potlačil to vest.

Rim, 29. nov. — Senator Felice Cremonesi, rimski guvernir, je večerj odstopil, ko so se pojavili nemiri v Rimu. Bilo je veliko tepeža.

Mussolini je dovolil fašistom, da v svojih vrstah lahko kritizirajo višje uradnike.

Rudarji dobro navili

V prejšnjem tednu je produkcija mehkega premoga v Ameriki dosegla rekord.

Washington, D. C. — Vsi prejšnji rekordi v produkciji bituminoznega (mehkega) premoga v Združenih državah so bili porokani v tednu, ki je končal z 20. novembrom. Department za trgovino javlja, da je bilo v tem tednu produciranih 14,253,000 ton premoga. Prejšnji rekord je bil 13,344,000 ton.

Angleški listi napadajo "sveto Roto."

London, 29. nov. — Londonski listi ogorčeno kritizirajo papeško sodišče radi ločitve zakonodajne plemiške Mariboroškega in Američanke Consuelo Vanderbilt.

Nova svetloba posijala na Sacco-Vanzettijev proces

Piše John Dos Passos, avtor knjige "Three Soldiers."

Minilo je leto, preden sta Sacco in Vanzetti prišla v Dedham na obravnavo, ki jo je vodil ravno tisti sodnik Webster Thayer, ki je tako sumarično obsodil Saccu in Vanzettija. Ampak zdaj ni sta bila več dva Italijana brez prijateljev, ki ju je bilo treba soditi. Delavski razred križem vsega sveta se je zbral za njuno obrambo. Organiziral se je v Bostonu Sacco-Vanzettijev obrambni odbor, da razpošlje v svet poročila in da nabere velike vsote denarja, ki so bile potrebne za dobro obrambo v taki zadevi.

Fred H. Moore iz Kalifornije, ki je izkopal Ettorja in Giovanitija, ko sta bila pred sodiščem na obtožbo umora v zvezi z veliko stavko v Lawrenceu, je bil glavni odvetnik obrambe. Frederick G. Katzman, distriktni pravnik okraja Norfolk, Mass., je vodil obtožbo.

"Prokleta naj bodeta, vseeno bi ju morali obesiti," so bile besede Ripleyja, predsednika porote, ki in jih je zapisal njegov prijatelj v affidavitu, proti kateremu jih je Ripley izrekel. O sodniku Thayerju poročajo, da se je bahal v preoblačilnici Worcester kluba, "da že on pokaže tem prokletim rdečkarjem." Tisk je zahteval žrtve. Ob času obravnave je bila sodnijska palača težko zastražena. Policia na konju, oborožena s puškami, je paroma jездila po cestah. Izvršena je bila vsaka reč, ki je napravila vtis, da je življenje porotnikov v nevarnosti, da jih mogoče vsak trenutek rdeča bomba zdrobi v atome. Kadar je bil odmor in so obtožence odvedli nazaj v ječo, se je to zgodilo sredi kompaktne in oborožene čete. Vsako osebo, ki je v teku obravnave vstopila v sodnijsko dvorano, so preiskali detekti.

Obravnava se je sukala okoli treh tečajev.

1. Sacco ni delal dne 15. aprila. Omenjenega dne je šel v Boston, da dobi potni list od italijanskega konzula; kajti namenjen je bil odpotovati v Italijo.

Civilna vojna v Albaniji

Mussolini je obvestil Jugoslovijce, da je Italija nevtralna.

Beograd, Jugoslavija, 29. nov. — Vstaja v Albaniji se je pretvorila v civilno vojno. Vojaška moč albanske vlade, obstoječa iz petih bataljonov pehote, ene divizije strojnic, dveh baterij gorskih topov in par sto prostovoljcev pod poveljstvom majorja Buskatića, je koncentrirana v okolici Skadra. Vojni minister je tudi v Skadru, kjer nadzoruje bojne operacije.

Italijanska in jugoslovanska vlada sta izjavili, da smatrata vstajo za notranjo zadevo Albanije. Mussolini, ki že dalj časa gleda na Albanijo z idejo ekspanzivnosti, je bil prvi, ki je poslal Jugoslovajci noto s prošnjo za deklaracijo nevtralnosti.

Beogradsko "Vreme" poroča o vstaji v Bolgariji. Bolgarske vojaške čete oblegajo Samakov. Policia je preiskala vse hiše in mnogo oseb je bilo aretiranih.

Otroške dele naraščajo

Washington, D. C. — Department za delo poroča, da se upoševanje otrok kljub zakonom, ki omejujejo otroško delo, razširja na vseh koncih in krajih Združenih držav.

65-letna milijonarka poročila 21-letnega šoferja.

Deerfield, Mass. — Mrs. Estella Woodward, 65-letna milijonarka in vdova, je poročila svojega 21-letnega šoferja Hermana Latourneauja, ki je bil komaj par mesecev pri njej v službi.

ZIMA ODKRILA NIZERIJO DELAVCEV V ST. LOUISU

Dobrotvorne organizacije so prejele nebroj prošenj za pomoč. — Posredovalnice za delo se poplavljuje s prosilci za delo.

St. Louis, Mo. — Komaj je prihrumel prvi vihar prek mesta, že se je pokazalo, v kakšni misli žive siromašni eloji. Siromaki in reveži že poleti občutijo vso krivico kapitalističnega gospodarskega sistema, a kadar pride zima in zapiha prvikrat mrzla burja okoli hišnih vogalov, takrat se trpljenje siromakov in revežev prav zanesljivo podvoji, ako ne potroji in početrvi. Dobrotvorne organizacije, ki dele miloščino onim, ki so ustvarjali bogastva, dokler so jih podjetniki pustili milostno na delu, ali dokler jih ni potrla bolezen, da niso bili več sposobni za ustvarjanje bogastev, so dobile od vseh strani na koše prošenj za pomoč. Posredovalnice za delo so bile poplavljene s prosilci za delo. Brezposelni siromaki in reveži bi radi delali, a dela ni zanje.

Nekatere družine so tako siromašne, da kupujejo premog po bučljih. Te družine ne premorejo niti toliko, da bi si pri trgovcu s premogom naročile pol tone premoga, najlažje kako-vošti. In ker se je premog, čez katerega so gospodarji trgovali s premogom, podražil na premo- govih skladiščih, so ga podražili tudi oni, ki prodajajo premog na bučlje od hiše do hiše. Cena pri bučlju premoga je poskočila za deset centov. Deset centov je pa že veliko denarja za revno družino.

Policija pričakuje, da se letošnje zimo zopet poveča število zločinov.

Take razmere rodi kapitalistični gospodarski sistem. Ogledate si jih dobro in študirajte jih pazno vsi, ki zagovarjate in podpirate kapitalistični gospodarski sistem blagovne produkcije in distribucije. Kajti vsi zagovorniki in podporniki tega sistema so soddgovorni za miserijo, ki tare siromake in reveže, ki niso storili nobenega drugega slabega čina; kakor da so se rodili kot siromaki.

Zmagovito prodiranje kanonske armade

Pekingška vlada je zopet padla; blagajna je prazna.

Peking, 29. nov. — Severnokitajska vlada v Pekingju je večerj podala ostavko. Vseh pet vojaških diktatorjev v severni in vzhodni Kitajski je bilo obveščenih, da je vlada padla, ker ni denarja v centralni blagajni. Položaj je zelo kritičen.

Amoy, Kitajska, 29. nov. — Južnokitajska, kumintangska armada prodira dalje proti severu. Kantonske ljudske čete so že blizu Fučova, velikega pristanišča, ki ima 700,000 prebivalcev. Čete vzhodnokitajskega diktatorja Šinuanfanga se ne prestopa umikajo proti Nankingu in Sangaju.

V Hankovu je izbruhnila splošna stavka proti inozemcem. Dne 4. decembra zastavljajo kitajski hlapci pri tujezemskih družinah.

Izgredi v češki zbornici.

Praga, 9. nov. — Odlok vlade, ki je prepovedala socialistični poslanci Balabanovi govoriti proti fašistom, je izzval silovite demonstracije v parlamentu v soboto. Balabanova je izjavila, da se ne bo zmenila za prepoved in je že govorila v več mestih ter krtila Mussolinija z najgršimi imeni.

Poročila o novih volilnih zmagah britskih delavcev

Zmaga britskega delavstva pri občinskih volitvah je veliko večja, kot se je poročalo prve dni.

London, Anglija. — Britsko delavstvo je bilo začasno ustavljeno na industrijski fronti, zato je pa to delavstvo prizadelo hud političen udarec svojim sovražnikom v vsakem industrijskem ardešču na deželi in tako povečalo zmago delavske stranke pri občinskih volitvah.

Vsako leto se izvoli le ena tretjina občinskih svetovalcev. Volilci so se pa izrekli v tako velikem številu za kandidate delavske stranke, da ima delavska stranka večino v občinskih zastopih v mnogih velikih industrijskih občinah. Kako so zastopniki razdeljeni v 219 občinah izmed 250 velikih občin, govori dejstvo, da imajo konservativci 599 zastopnikov, delavci 469, neodvisni 384, liberalci pa 288.

Delavska stranka je v tem volilnem boju priborila 249 novih mandatov, 43 starih je pa izgubila. Njena pridobitev je 206 mandatov.

Delavska stranka je zmagala na račun kapitalističnih strank, konservativne, liberalne in neodvisne. Največ je pa le izgubila konservativna stranka.

Najvažnejše vprašanje v tej volilni bitki je bil napad, ki ga je izvršila vlada na delavske strokovne organizacije. Ako torijska vlada ne sestoji iz samih norcev, tedaj bo izpremenila svojo politiko napram delavstvu. Izid pri občinskih volitvah je o-junačil voditelje delavskih strokovnih organizacij, da fronta v industriji zopet postaja bolj enotna.

Velike važnosti za britsko delavstvo je združena moč na političnem polju, čeprav je prišel na industrijski fronti začasen poraz.

Zahteve japonskega delavstva so zmerno

Kljub temu pa menda še ni nobene teh zahtev izvedena. — Gospodujoči razred na Japonskem neče slepa popustiti od svojih predprav.

Tokio, Japonska. (F. P.) — "Povejte ameriškim delavcem, da razmere na Japonskem niso tako dobre kot v Združenih državah, toda prizadevanja japonskih delavcev so tako kot ameriških," je dejal Bunji Suzuki, predsednik konservativne Japonske splošne delavske federacije, zastopniku Federalistnega tiska.

"Ako bi ameriški delavci razumeli probleme in prizadevanja japonskega delavstva, tedaj bi bil mir v Pacifiku zagotovljen," je nadaljeval Suzuki. "Organizirani japonski delavci ne žele tekmovali in poslabšati delavnih razmer v Združenih državah. Pojačanje japonskega delavskega gibanja bi ščitilo standard ameriških delavcev."

"Dolgo časa sem želel, da Ameriška delavska federacija in Japonska delavska federacija izmenjata bratska delegata. Dvakrat sem prisostvoval konvenciji Ameriške delavske federacije, ampak še nikdar ni prišel zastopnik ameriškega delavstva na Japonsko, da študira delavsko gibanje na Japonskem."

Program Japonske delavske federacije je zelo zmeren. Zahteva se osem ur dela na dan, ali 48 ur v tednu. Za rudarje, ki delajo pod zemljo, se zahteva 6-urni delavnik. Dalje je v programu minimalna mezda, odprava ponočnega dela, preklic zakona za ohranitev miru, po katerem lahko policija ustavi in prepreči vsak šod socialistov, prvi majnik kot delavski praznik in pravica do stavke iz simpatije.

Unija mornarjev se je odcepila od Japonske delavske federacije. Dalje je bila federacija oslabiljena, ko se je leta 1925 odcepil od nje Splošni japonski strokovni svet in ustanovil levo krilo.

Nobena zmernih zahtev Japonske delavske federacije še ni uresničena in priznana od japonskih podjetnikov in bankirjev.

Dva letalca ubila

Chicago, 29. nov. — Dva letalca — Richard Musch in Edward Carlitz — ki sta v nedeljo poskušala s starim letalom delati razne vratolomne trike v zraku, sta njuno drznost plačala z življenjem na letišču Ashburne. Letalo je padlo v močvirje in se zarilo skoraj tri čevlje globoko v blato z žrtvama vred.

Berlin, 29. nov. — Neka tovarna za izdelovanje čokolade v Berlinu je instalirala radio v oddelku za odpremanje v zabavo delavcev. Prejemnik je glasen, tako da ga je slišati po vseh sobah. Delavci so zadovoljni, zahtevajo pa izpreminjanje programa, ker le razlika mika.

Madžari streljali na češke letalce.

Praga, 29. nov. — Ogrske obmejne straže so v soboto streljale na češkoslovaški eproplan, ki je skavtiral ob meji.

KITAJSKO GIBANJE PROTI IMPERIJALIZMU

Kitajci ne dajo počenega groha za to, če jih zmerjajo z boljševiki. — Kitajska za Kitajce, pravijo voditelji narodne ljudske stranke.

Sydney, Avstralijska. (F. P.) — Ko se je Sam Vong, predsednik kitajske narodne ljudske stranke za Avstralijsko, Novo Zelandijo in Pacifično otočje, razgovarjal z zastopnikom Federalistnega tiska o položaju v Kitaju, je informiral zastopnika, da so čete narodne armade, katerim daje direktive kantonska vlada, odločne za odpravo imperijalizma v Kitaju in da se priključijo vsi jezemski narodi, da odpravijo vse krivične pogodbe, ki so bile vsiljene Kitajcem. V razgovoru je povedal, da je najboljša orožje, ki ga ima kitajsko ljudstvo, bojkot, ki ga zdaj občutijo britski podjetniki, kramarji in finančniki.

Glede govorice, da je kitajska narodna ljudska stranka pod palcem sovjetske vlade, je po Vong dejal, da ima narodna ljudska stranka en cilj — Kitajska za Kitajce. Dodal je, da lahko imperijalisti strahijo z rdečim parkeljem, kolikor jih je volja, kitajska narodna ljudska stranka ne bo popustila od svojega cilja.

Vong je povdaril, da tujezemci niso v prav nobeni nevarnosti na Kitajskem. Tujezemci pridejo le takrat v nevarnost, ako kujejo direktno spletko v zvezi s militističnimi in nasadnjaškimi generali. Zahvalil se je, da je avstralsko delavstvo izdalo manifest, v katerem se naglašja, da naj drži Avstralijska roka proč od Kitaja. Ta manifest je bil izdan, da ne bodo hiteli s avstralskimi vojniki pomagati imperijalistom.

Krasin je bil upoljen v Londonu

6000 angleških delavcev spremeli trupe v krematorij. Nemški komunisti sprejmejo pepel v Berlinu.

London, 29. nov. — Leonid Krasin, ruski sovjetski poslanik v Angliji, ki je zadnji teden umrl, je bil v soboto upeljen. Več kot 6000 angleških komunističnih delavcev je korakalo za krsto, ko so Krasina peljali v krematorij. Izpreved so motili angleški fašisti, toda kakih spopadov ni bilo. Pepel je bil večerj poslan v Moskvo.

Berlin, 29. nov. — Danes je dospel Krasinov pepel semkaj po aeroplanu. Več tisoč nemških komunistov je počastilo ostanke sovjetskega diplomata z žalnim izprevedom po Unter den Linden mimo eksakzerske palače.

Včeraj so bili v Berlinu izgredi med fašisti in socialisti. Trinajst oseb je bilo ranjenih in 60 aretiranih. Fašisti so streljali na socialistične zborovalce na Fehrbertiner trgu, nakar so sledili izgredi.

OBTOŽENI URADNIK STAVBINSKEGA DRUŠTVA IZPUŠČEN

South Chicago. — Albert J. Gallistel, ki je bil aretiran valed obtožbe, da je poveril veliko vsoto denarja pri stavbinakem in posojilnem društvu, pri katerem je bil tajnik, je bil v soboto izpuščen iz zapore proti jamčevini \$5000. Sodišče preiskuje njegovo zadevo. Marjan Celich, 10107 Green Bay ave., je todtelj. Celich pravi, da si je Gallistel prisvojil \$3500, katere je on plačal kot dolg na hišo. Gallistel je baje priznal, da je za \$75,000 "prekratek", ni pa vzel \$200,000 kot je bilo prvič poročano.

PROSVETA
GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglaševanja po dogovoru. Nakopi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cleveland \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta in \$1.63 za tri mesece in za inostranstvo \$8.00.
Naslov za vse, kar ima stik s uredništvom: "PROSVETA"
8657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50 and foreign countries \$8.00 per year.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.
Datum v oglepju a. pr. (Oč. 31, 1926) poleg vsakega imena na naših vprašalnicah, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo gospodarski, da se vam ne ostavi list.

distribucijo blaga blagoslov za ves narod, medtem ko danes v kapitalističnem gospodarskem sistemu vsaka iznajdba koristi onim, ki so lastniki naravnih bogastev in sredstev za produkcijo in razdelitev blaga.

SLIKE IZ NASELNIŠKEGA
Dne 24. in 25. oktobra se je vrnil v Beogradu kongres Delavskih zbornic v Jugoslaviji. Veliko število delegatov. — Kongres na vlaku svoje naloge.
Dne 24. in 25. oktobra se je vrnil v Beogradu kongres Delavskih zbornic v Jugoslaviji. Veliko število delegatov. — Kongres na vlaku svoje naloge.
Dne 24. in 25. oktobra se je vrnil v Beogradu kongres Delavskih zbornic v Jugoslaviji. Veliko število delegatov. — Kongres na vlaku svoje naloge.

POVEČANA PRODUKCIJA V BOMBAŽNI INDUSTRIJI.
Neka stara novoangleška tovarna je s pomočjo novih strojev pomnožila produkcijo na delavca skoraj za sedemkrat. Leland Olds pravi v svojem članku na podlagi informativnega materiala, ki ga je prejel od vodstva te stare tovarne, ki je pazno beležila naraščajočo industrijo, da so v oddelku za izdelovanje ruh leta 1850 porabili na delavca 1.21 funta bombaža, medtem ko je v letu 1925 en delavec izpremenil 8.12 funta bombaža v dovršen produkt.
To dejstvo nas uči predvsem, da bi bilo v tekstilni industriji zaposlenih skoraj šestkrat več delavcev, kot jih je v resnici, ako bi bila produktivna sredstva neizpopolnjena, kakor so bila pred pet in sedemdesetimi leti, ako bi hoteli producirati v tovarni tisto množino blaga, ki jo producirajo danes.

NAZNAČILO.
Iz urada kluba št. 1 Ameriške Jugoslovanske Zveze v Evelethu, Minnesota.
Vse člane eveletheškega kluba opozarjam na naš prihodnji dve seji, ki se vršita dne 5. in 19. decembra v navadnih prostorih. Na seji dne 5. decembra se bo vršila nominacija klubovnih uradnikov in na seji dne 19. decembra pa so volitve. Vse pozivljam vse, da se gotovo udeležite teh sej ter se izvolite vnete uradnike za prihodnje leto. Ob enem tudi apeliram na vse Jugoslovane, ki še niste člani kluba, da se vpišete, da bomo vsi organizirani v prihodnjem letu. Vsem članom polagam na srce tudi važnost, da bi se vsi udeleževali klubovnih sej. Na sejah pridejo na dnevni red stvari, do katerih bi drugače nikdar ne imeli prilike. Pri vsaki seji imamo več podučenih govorov, ki so zanimivi in obenem se člani učijo pravih debat.

IZ PRIMORJA
Goriški Italijanom je prišlo "odrešenje" številna grenka razočaranja. Računali so na to, da bodo gospodovali v deželi in da bi Goriška lepo cvetela kot srebrni pokrajini. Prišel pa je val iz Italije in odnesel njihove upe. Danes gospodujejo nad Goriško Videm, dežela je razkošna, goriško mesto propada. V vseh vodilih in zlatenih državni službah so nameščeni gospodje iz Italije in marsikaj domači italijanski uradniki tiči danes daleč od svoje Gorice. Odpadla so tudi trgovska zbornica, ki je dajala Goriči velik del življenja. V deželo dole go gospodarstvo občutijo bridko razsodni odrešenci, fašisti pa se znašajo vasele, kadar um zavre kri, nad "drugorodci". Saj ti vendar niso krivi, ako se doma-

IZ PRIMORJA
Goriški Italijanom je prišlo "odrešenje" številna grenka razočaranja. Računali so na to, da bodo gospodovali v deželi in da bi Goriška lepo cvetela kot srebrni pokrajini. Prišel pa je val iz Italije in odnesel njihove upe. Danes gospodujejo nad Goriško Videm, dežela je razkošna, goriško mesto propada. V vseh vodilih in zlatenih državni službah so nameščeni gospodje iz Italije in marsikaj domači italijanski uradniki tiči danes daleč od svoje Gorice. Odpadla so tudi trgovska zbornica, ki je dajala Goriči velik del življenja. V deželo dole go gospodarstvo občutijo bridko razsodni odrešenci, fašisti pa se znašajo vasele, kadar um zavre kri, nad "drugorodci". Saj ti vendar niso krivi, ako se doma-

IZ PRIMORJA
Goriški Italijanom je prišlo "odrešenje" številna grenka razočaranja. Računali so na to, da bodo gospodovali v deželi in da bi Goriška lepo cvetela kot srebrni pokrajini. Prišel pa je val iz Italije in odnesel njihove upe. Danes gospodujejo nad Goriško Videm, dežela je razkošna, goriško mesto propada. V vseh vodilih in zlatenih državni službah so nameščeni gospodje iz Italije in marsikaj domači italijanski uradniki tiči danes daleč od svoje Gorice. Odpadla so tudi trgovska zbornica, ki je dajala Goriči velik del življenja. V deželo dole go gospodarstvo občutijo bridko razsodni odrešenci, fašisti pa se znašajo vasele, kadar um zavre kri, nad "drugorodci". Saj ti vendar niso krivi, ako se doma-

IZ PRIMORJA
Goriški Italijanom je prišlo "odrešenje" številna grenka razočaranja. Računali so na to, da bodo gospodovali v deželi in da bi Goriška lepo cvetela kot srebrni pokrajini. Prišel pa je val iz Italije in odnesel njihove upe. Danes gospodujejo nad Goriško Videm, dežela je razkošna, goriško mesto propada. V vseh vodilih in zlatenih državni službah so nameščeni gospodje iz Italije in marsikaj domači italijanski uradniki tiči danes daleč od svoje Gorice. Odpadla so tudi trgovska zbornica, ki je dajala Goriči velik del življenja. V deželo dole go gospodarstvo občutijo bridko razsodni odrešenci, fašisti pa se znašajo vasele, kadar um zavre kri, nad "drugorodci". Saj ti vendar niso krivi, ako se doma-

IZ PRIMORJA
Goriški Italijanom je prišlo "odrešenje" številna grenka razočaranja. Računali so na to, da bodo gospodovali v deželi in da bi Goriška lepo cvetela kot srebrni pokrajini. Prišel pa je val iz Italije in odnesel njihove upe. Danes gospodujejo nad Goriško Videm, dežela je razkošna, goriško mesto propada. V vseh vodilih in zlatenih državni službah so nameščeni gospodje iz Italije in marsikaj domači italijanski uradniki tiči danes daleč od svoje Gorice. Odpadla so tudi trgovska zbornica, ki je dajala Goriči velik del življenja. V deželo dole go gospodarstvo občutijo bridko razsodni odrešenci, fašisti pa se znašajo vasele, kadar um zavre kri, nad "drugorodci". Saj ti vendar niso krivi, ako se doma-

IZ PRIMORJA
Goriški Italijanom je prišlo "odrešenje" številna grenka razočaranja. Računali so na to, da bodo gospodovali v deželi in da bi Goriška lepo cvetela kot srebrni pokrajini. Prišel pa je val iz Italije in odnesel njihove upe. Danes gospodujejo nad Goriško Videm, dežela je razkošna, goriško mesto propada. V vseh vodilih in zlatenih državni službah so nameščeni gospodje iz Italije in marsikaj domači italijanski uradniki tiči danes daleč od svoje Gorice. Odpadla so tudi trgovska zbornica, ki je dajala Goriči velik del življenja. V deželo dole go gospodarstvo občutijo bridko razsodni odrešenci, fašisti pa se znašajo vasele, kadar um zavre kri, nad "drugorodci". Saj ti vendar niso krivi, ako se doma-

IZ PRIMORJA
Goriški Italijanom je prišlo "odrešenje" številna grenka razočaranja. Računali so na to, da bodo gospodovali v deželi in da bi Goriška lepo cvetela kot srebrni pokrajini. Prišel pa je val iz Italije in odnesel njihove upe. Danes gospodujejo nad Goriško Videm, dežela je razkošna, goriško mesto propada. V vseh vodilih in zlatenih državni službah so nameščeni gospodje iz Italije in marsikaj domači italijanski uradniki tiči danes daleč od svoje Gorice. Odpadla so tudi trgovska zbornica, ki je dajala Goriči velik del življenja. V deželo dole go gospodarstvo občutijo bridko razsodni odrešenci, fašisti pa se znašajo vasele, kadar um zavre kri, nad "drugorodci". Saj ti vendar niso krivi, ako se doma-

ŽARKOMET
Kotel in lonec.
Interesantna besedna vojna je izbruhnila med papeškim Rimom in ameriški protestanti. Drug drugemu očita nerednosti, prestopanje mej, nepostojnost in tako dalje radi znanega "svetega divorsa", ki ga je dal papež britskemu "duku" in ameriški milijonarki.
Protestantki škofje pravijo, da Rim ne dela prav; Rim pa odgovarja, da protestanti ne govorijo prav.
Na obeh straneh so mešetarji, barantači in hinavci.
Resnica je ta: Če se ne bi protestanti in rimci med seboj kavali in konkurirali med seboj za trgovino z dušami, bi bilo papeštvo že davno med razvalinami antičnega Rima. Poginilo bi bilo kmalu po renesanci. Reformacija je obdržala pri življenju. Še danes držita drug drugega — Rim protestante in protestanti Rim — pokonci, kapitalizem pa podpira oba, ker mu dobro služita.

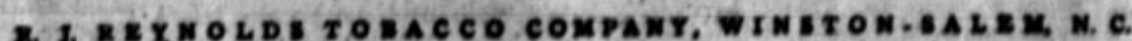
ŽARKOMET
Kotel in lonec.
Interesantna besedna vojna je izbruhnila med papeškim Rimom in ameriški protestanti. Drug drugemu očita nerednosti, prestopanje mej, nepostojnost in tako dalje radi znanega "svetega divorsa", ki ga je dal papež britskemu "duku" in ameriški milijonarki.
Protestantki škofje pravijo, da Rim ne dela prav; Rim pa odgovarja, da protestanti ne govorijo prav.
Na obeh straneh so mešetarji, barantači in hinavci.
Resnica je ta: Če se ne bi protestanti in rimci med seboj kavali in konkurirali med seboj za trgovino z dušami, bi bilo papeštvo že davno med razvalinami antičnega Rima. Poginilo bi bilo kmalu po renesanci. Reformacija je obdržala pri življenju. Še danes držita drug drugega — Rim protestante in protestanti Rim — pokonci, kapitalizem pa podpira oba, ker mu dobro služita.

ŽARKOMET
Kotel in lonec.
Interesantna besedna vojna je izbruhnila med papeškim Rimom in ameriški protestanti. Drug drugemu očita nerednosti, prestopanje mej, nepostojnost in tako dalje radi znanega "svetega divorsa", ki ga je dal papež britskemu "duku" in ameriški milijonarki.
Protestantki škofje pravijo, da Rim ne dela prav; Rim pa odgovarja, da protestanti ne govorijo prav.
Na obeh straneh so mešetarji, barantači in hinavci.
Resnica je ta: Če se ne bi protestanti in rimci med seboj kavali in konkurirali med seboj za trgovino z dušami, bi bilo papeštvo že davno med razvalinami antičnega Rima. Poginilo bi bilo kmalu po renesanci. Reformacija je obdržala pri življenju. Še danes držita drug drugega — Rim protestante in protestanti Rim — pokonci, kapitalizem pa podpira oba, ker mu dobro služita.

ŽARKOMET
Kotel in lonec.
Interesantna besedna vojna je izbruhnila med papeškim Rimom in ameriški protestanti. Drug drugemu očita nerednosti, prestopanje mej, nepostojnost in tako dalje radi znanega "svetega divorsa", ki ga je dal papež britskemu "duku" in ameriški milijonarki.
Protestantki škofje pravijo, da Rim ne dela prav; Rim pa odgovarja, da protestanti ne govorijo prav.
Na obeh straneh so mešetarji, barantači in hinavci.
Resnica je ta: Če se ne bi protestanti in rimci med seboj kavali in konkurirali med seboj za trgovino z dušami, bi bilo papeštvo že davno med razvalinami antičnega Rima. Poginilo bi bilo kmalu po renesanci. Reformacija je obdržala pri življenju. Še danes držita drug drugega — Rim protestante in protestanti Rim — pokonci, kapitalizem pa podpira oba, ker mu dobro služita.

ŽARKOMET
Kotel in lonec.
Interesantna besedna vojna je izbruhnila med papeškim Rimom in ameriški protestanti. Drug drugemu očita nerednosti, prestopanje mej, nepostojnost in tako dalje radi znanega "svetega divorsa", ki ga je dal papež britskemu "duku" in ameriški milijonarki.
Protestantki škofje pravijo, da Rim ne dela prav; Rim pa odgovarja, da protestanti ne govorijo prav.
Na obeh straneh so mešetarji, barantači in hinavci.
Resnica je ta: Če se ne bi protestanti in rimci med seboj kavali in konkurirali med seboj za trgovino z dušami, bi bilo papeštvo že davno med razvalinami antičnega Rima. Poginilo bi bilo kmalu po renesanci. Reformacija je obdržala pri življenju. Še danes držita drug drugega — Rim protestante in protestanti Rim — pokonci, kapitalizem pa podpira oba, ker mu dobro služita.

Ōlkaška gledališča

Dr. Ivan Lah:

Ljubezen pozabljenih

Mrzel zimski mrak je ležal po mestnem parku s avinčeno težko meglo. Človek, ki je prišel tja ob pol osmih, je storil nekaj korakov po drevoredu gor in dol in tam se je oziral po klopih. Tu in tam je še šepetal zapoznel par v tesnem objemu; tuintam se je zganil samotni človek in je odšel svojo pot. Stopil je konca drevoreda; tam je sedela ženska na klopi. Pogledal ji je v obraz in je spoznal, da ni ona, ki jo pričakuje; obrnil se je in je odšel nazaj po drevoredu. Nje ni bilo.

Cez čas je vstala ženska, ki je sedela na zadnjem koncu drevoreda in se mu je bližala. Bilo mu je neprijetno, kajti zdelo se mu je, da hoče z njim govoriti; zato je odšel v stransko stezo, prehodil je cel gaj in se je vrnil čez četrt ure. Pogledal je zopet po klopih; na peti klopi sta se dogovorila, da se snideta.

Nje ni bilo. Ura je bila že tričetrt na osem. Hotel je oditi. Vendar je še ostal in je še enkrat prehodil drevored: lahko, da se nista prav razumela, ali ni mogla priti o pravem času.

Naenkrat se mu je zdelo, da je nekaj prijetnega v tem pričakovanju, v tej negotovosti. Človek hodi in čaka in misli. Skoraj se mu zdi, da se pogovarja z

osebo, ki jo čaka. Zopet se je vzdignila ženska, ki je sedela na klopi na koncu drevoreda in se mu je bližala. Morebiti ima zame kako sporočilo? je pomislil. Približala se mu je počasi, negotovo. Obstala je pred njim in ga je pogledala.

"Čakate?" je rekla z mirnim glasom.

"Čakam. A vi?"

"Tudi. Že tretji dan."

"Tretji dan? Zaman?"

"Zaman. Vi ste prvič tukaj?"

"Prvič."

Stopil je z njo po drevoredu.

"Vidite, vi se merobiti čudite."

Oprostite, da s vami govorim. A to je tako. Mislili bode; tretji dan in sedaj, ko so hladni večeri.

Res, preje je bilo prijetno o poletnih večerih, ali s početka, ko je prišla jesen. Takrat sva sem hodila vsak dan. Meni bi bilo vse eno. Meni ni hladno. Rekel je, da ne pride več. Ne zaradi mraza. Tako: ne ljubi se mu več. Zato sem vedela, da čakam zaman. Toda človek se privadi: vsak večer ob določeni uri se sreča s kom, ki ga imaš rad, gresta v drevored in tam prebiva večer. Zato nisem mogla ostati doma, ko je rekel, da ne pride več. Prijetno je čakati tudi tako. Človek sedi, čaka in misli. Zdi se mu, da govori z osebo, ki jo pričakuje. Prvi večer sem mislila, da pride tudi on; ni prišel; tudi drugi večer ga ni bilo; morebiti je zadržan;

vidite, tako človek veruje in upa; zdi se mu, da mora priti. Ne mogla bi ostati doma; zdelo bi se mi, da je prišel sem in me ni našel; bilo bi mi strašno in bi ne mogla zaspati.

Tako se vrnem zvečer domov in vem, da ni prišel. Lažje je pri arcu nego tako. Vsak večer sva sedela na oni klopi. Pogovarjala sva se bogve kaj. Sedaj je tam samotno, kakor da je nekdo umrl. Pravijo, da se ljudem pogosto zdi o mrtvih, ki so jih ljubili, da niso umrli. In meni se zdi, da ni odšel. Zdi se mi, da čutim njegovo roko v svoji; razne stvari mi pripoveduje; pravi, da ni res, da bi bil odšel in da me ni pozabil. To je nemogoče.

Pomislila je nekoliko in je rekla:

"Kaj vam to pripovedujem?"

"Pripovedujte dalje," je rekel on, a zdi se mi, da pripovedujete resnico.

Pripovedovala mu je o njem, o pomladanskih večerih, o poletnih nočeh, o jesenskih mrakovih in o vseh lepih sanjah, ki sta jih sanjala in zdelo se mu je, da hodi z njo — ki jo je čakal ob pol osmih in ni prišla. Drugi imajo življenja in ljubezni dovolj in jām ni treba posedati po mrzlih zimskih parkih; pri sedel je k nji na klopi in je s prikritimi očmi sanjal o ljubezni pozabljenih.

Poslušajte se kampanje za nove štane in pridobite si lepo nagrado!

Zofka Kvedrova:

O OBLEKI

Obleka je v življenju velikega pomena; ona igra pri ženski mnogo večjo in važnejšo vlogo, kakor pri moškem. Ženska obleka je mnogo bolj tipična, bolj originalna, lahko bi se reklo neizmerno bolj osebna, kakor je moška. — Ni za to nič čudnega, da je naše žensko razmerje do obleke čisto drugačno, toplesje in prislejšje, kakor pri moških. Od naših doživljajev ostane vedno nekaj tudi na naši obleki. Mi ne ljubimo to ali ono obleko zato, ker je morda dragocena, ker v njej morda posebno izvrstno izgledamo, — mi jo ljubimo tudi za to, ker nas spominja tega ali onega dogodka, lepega dne, srečne ure. Nobenemu moškemu ne pride na misel, da bi na svojo obleko obesil tako lahka čuvstva, sentimentalne spomine. In bodimo odkritostni, njegova obleka izgleda prepušto in pretržno, da bi bila pripravna za tak poetičen nakit. Moški se oblači preveč enako, preveč uniformno, tako kakor je oblečeno na tisoče drugih. Zenske pa že nekako naredimo, da ni naša obleka gol posnetek obleke naše sosedice ali prijateljice, pri nas ima vsaka obleka nekaj posebnega, ki jo razločuje od oblek drugih znank. Dama, ki svoje obleke prehitro menja, jih ne bo imela rada, nebo čutila za nje posebnega, akoro bi rekla prijateljskega nagajanja. Ona prehitro hiti za modo in na njenih lepih toaletah bo odvisel k večjemu kakšen porušeni triumf ženske nečimernosti in družabnega uspeha.

Ne, tu treba skromnosti, tu treba tudi poznejše v treznem, pustem življenju tiste lepe navnosti, tistega morda malo smešnega ali lepega veselja, s katerim priprosti, narazvajeni otroci pozdravijo nove čevlje, novo obleko, nov predpasnik, nov klobuk. Vse, kar dobijo novega, jim je kakor nova igračka, čevljičke vzamejo s seboj v posteljo spat in nedeljsko kepe bi imeli najraje tudi v delavnik cel dan na glavi.

Ce je človek tak, ne bo čutil potrebe po večni spremembi, ne bo hotel imeti vsak teden kaj novega. Obleko, ki smo jo radi nosili, v kateri smo toliko vsakodnevno veselili in žalostnih dni doživeli, neradi odložimo, neradi se ločimo od nje in čeprav ni po najnovejši modi, jo vendar še radi oblečemo k tej ali oni priliki. Naše stare matere so take spomine drugače čislale, kakor me zdaj. Mnogo manj oblek so potrebovale, kakor me, morda polovico toliko, morda celo desetkrat manj, kakor me. Moda je bila takrat bolj stanovitna, blago je bilo boljše, lepše, kakor dandanes in tudi delo je bilo vestnejše in trpežnejše. Od vsake obleke so znale naše stare matere pripovedovati dolge povesti, kdaj so jo kupile, za katero slovesno priložnost, kdaj so jo nosile na kakšnih veseljih, bučnih ženitovanjih, na slavnih krtih, na prijetnih izletih, lepih potovanjih in tudi v nesreči, kadar je kdo umrl, na pogrebnih, v cerkvah in na pokopališčih...

"Takrat... takrat..." Lepo se je slišalo ta "takrat" iz starih ust, stara avla je žumela fino in posebno, kakor staro, uvelo listje, mehko se je udiral žamet pod starimi prsti, ki so ga gladili, staro fino blago je dišalo po davnih dišavah in tenek batist je ležal v omari rumenkast, preperel, kakor davno otrgane, posušene rože.

Ne, ne bi smele imeti vsak čas toliko novih oblek, v jeseni zavreči tisto, kar smo kupile spomladi.

Sentlujka delavska centralna organizacija dala podporo pas-satiškim stavarjem.

St. Louis, Mo. — Tukajšnja delavska centralna organizacija je glasovala, da se da sto dolarjev podporo stavarjem v Pas-saicu. Ravnotako važno je odkazala stavarjujočim krojaškim delavcem v New Yorku.

Za štano S. N. P. J. stane Mladinski list samo 30 centov letno.

Trije carski jetničarji obsojeni na smrt.

Moskva, 29. nov. — Trije bivši jetniški uradniki, ki so pod carjem mučili politične jetnike v zaporih v Rigi, so bili v soboto obsojeni na smrt v Leningradu. Eden izmed obsojencev, Vernerst po imenu, je star 69 let.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Oct. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napakega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za štane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Za hitro olajšbo od kašlja uživajte

SEVERA'S COUGH BALSAM

Četrti zaščitni olajšbo v kratkem času. Iščite se v vaši lekarni.

25c in 50c.

Izobite se prehlada; vzemite Severa's Cold Tablets.

30 centov.

Napredaj vstopovod po lekarnah.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIM ORGANIZACIJA V CHICAGU.

Soc. pevski zbor "Bava" (odsek kluba št. 1, JSZ.) — Koncert v nedeljo 5. decembra v dvorani S. N. P. J.

Slovenski Sokol, javni nastop v dvorani S. N. P. J. na Lawndale ave. in 27th St., dne 11. dec.

Dr. št. 1, S. N. P. J. — Božična veselica v nedeljo 12. decembra v dvorani S. N. P. J.

Skupna društva S. N. P. J. — Božična veselica v nedeljo 19. decembra, v dvorani S. N. P. J.

Klub št. 1, S. N. P. J. — Silvestrova zabava v petek 31. decembra, v dvorani S. N. P. J.

Dr. "Danica" — Maškarnada veselica v nedeljo 9. januarja.

Dr. št. 102, S. N. P. J. — Maškarnada veselica v soboto 29. januarja v dvorani S. N. P. J.

Klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 30. januarja v dvorani ČSPS.

Dr. št. 39, S. N. P. J. — Veselica v soboto 12. februarja v dvorani S. N. P. J.

Dr. št. 39, S. N. P. J. — Veselica v soboto 12. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Zveza slov. org. — Veselica v soboto 12. marca v Narodni dvorani.

OPOMBA: Ako priredba Vallega društva ni označena v gornjem seznamu, sporočite datum in druge podatke na naslov: JOHN PUTZ, 1834 S. Racine Ave.

Bojte se bolečin v prsih

Večkrat dovedejo do bolezn.

Bolečine in unetje prsi so posledica globoko vkoreninjenih hladu ali pa prenapetih mišic. Temu stanju morate takoj dati vso pozornost. Pojdite v lekarno ter kupite Johnson's Red Cross lešnik. Greje in čisti ter skoro takoj ne bolečine in okorelost. In bolj važno — zdravljenje sester — za more pritisnjene na prsi, da more poleg. Obliži pomirja le, ureja cirkulacijo ter odpravi zgoščevanje krvi.

Ne dajajte poskusov in se vito s nepreiskanimi zdravili v prsih boli. Recite le naj vam da stari, zanesljivi Johnson's Red Cross lešnik rdečim flanelastim ozadjem, karnah vaspovod.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI — izvrstna krasna knjiga, obseva 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.

Slovensko-Angliška Slovnica — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom razkoristnih informacij, stane samo...\$2.

Zakon Biogenesije — tolmači naravne zakone in splošno razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo nauka za telesno in duševno dobro...\$1.

Pater Malaventura — V Kabaretu — zanimiva povest iz življenja ameriških frančiskanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.

Zajedatelj — resnična povest in prava ilustracija doslej šlo tega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.

Jimmie Higgins — krasna povest, ki jo je spisal slov ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Iv Molek...\$1.

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...\$5.

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE

pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih namreč dosedaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

William Sitter, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Anton Jankovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Anton Bokal, 731 E. 157th Street, Cleveland, Ohio.
John Križmanič, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.
Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.
John Rimac, 5555 Russell St., Detroit, Mich.
Frank Stular, 13705 St. Aubin, Detroit, Mich.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Ali pa pošljite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sličice, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE VESTI

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

PRISILJE NA ČLANSTVO

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTAVNA POJASNILA

J. S. Machar:

RIM

Poslovenil V. M. Zalar.

(Dalje.)

In k temu božanstvu je torej molil. In škof pripoveduje dalje: "Nato je cesar takoj zapazil nebeško znamenje. Ko bi vam to pravil kdo drugi, bi mu ne verjel. Toda cesar sam mi je pravil ta dogodek obirno in je prisegel, da je res. Ko je korakal svoji vojski na čelu, je zapazil na nebu nad solncem žareč križ, ki je imel grški napis: V tem znamenju boš zmagal. In isto noč se mu je prikazal v sanjah Krist z istim križem in mu je ukazal, naj da pritrčiti to znamenje na prapore svojih legij."

O Eusebiju pravi drugi sodobni zgodovinar, da je to "mož z dvojnimi jeziki" — to storijo je napisal po Konstantinovi smrti in kakor vsi velečastiti krščanski zgodovinarji se je ravnal po jezuitskem geslu: Namen posvečuje sredstva. Deo jubente — bog tako ukazuje — ti ljudje so lagali vede in nevede. Toda Eusebijska legenda se je zakoreninila, prešla je v solske knjige, pesnikovalci so jo obdelali, in ta brezmejnja surovost, sama ob sebi dovolj, da bi prevrnila ves mit o veri ljubezni do bližnjega, ljubezni do sovražnikov, nastavljanju levega lica pri udarcu na desno, najbednejša persiflaža Krista, je postala zaklad in ponos nove vere.

Voja, ki jo je Konstantin bojeval, ni bila verska, temveč politična. Kristjani v njegovi armadi pa so videli v nji versko vojno. Legije po kristjanjenih orientlcev in barbarov so korakale proti "kurbi Belianovi", Rimu. Ne pred bitvijo, temveč že prej so imeli namesto orlov za "numina legionis" znamenje križa, in labarum, ki so ga nosili pred cesarjem, je imel v zlatem vencu nad njegovo podobo znamenje, ki so ga razlagali zdaj za grški. Oh, zdaj za nagnjen križ. In diplomatu Konstantinu ni bilo mar za tako lapaljšo v razlagi. Vedel je, da poveljuje tigrom, in če jim podže krvoželjnost križ — pa naj bo križ.

Maxentius je dal poleg Milvijskega mostu napraviti še drugi most na ladiah za slučaja, da bi se moral umekniti. Bitka se je začela pri Saxa rubra, Rdečih skalah, na Via Flaminia. Galaski konjeniki so naskočili Maxentijevo pehoto s tako silo, da so se nezurjeni novaki takoj obrnili, pometali orožje proč, in se je boj izpremenil v pobijanje bežečih. Tu pri Milvijskem mostu je dosegla katastrofa vrhunec. Improvizirani most na ladiah se je podrl in ozki kameniti ni mogel zadostovati bežečim vojakom. Zmešnjava je bila strašna. Vojaki so skakali v deroče žolte valove Tibere, in cesar niso posekali krščanski meči, je pogoltnila voda. Cesar Maxentius je utonil, in njegovi pretorijanci, izključno Germani, so se dali s pravo germanisko zvestobo do svojega mrtvega cesarja posekati pred mostom do zadnjega moža. Padlo je tu nad štirideset tisoč ljudi.

Pobožni škof Eusebius slavi to zmago v svetopisemskem slogu: "Vetrovom svojim si dal pihati, o Gospod, in vode so jih pokrile in kakor svinco so padli v mrzle deročine. In žene Izraelske so plesale in slavile Gospoda: Dajte, hvalimo Boga! Pahnili je v valove moža in konja!"

Konstantin se je peljal v slavi zmagač v mesto. Za njegovim vozom so nesli kot grozovito trofejo blede odsekane glavo Maxentija, ki ga je dal potegniti iz Tibere Orient je vriskal.

Nizki rjasti grčki objemajo mirno dolino

(Dalje prihajajo)